

กระบวนทัศน์การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
The Educational Administration Paradigm of the Graduate
School of Mahamakut Buddhist University

พระครูสมุห์ชุมพล อินทโก¹

Phrakrusamuchumpol Intago

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2551

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนทัศน์ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 6 ด้านในปัจจุบัน เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดการจัดการศึกษา และเพื่อศึกษากระบวนทัศน์การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 22 รูป/คน ผลการวิจัย พบว่า กระบวนทัศน์ ทั้ง 6 ด้าน คือหลักสูตรไม่ตอบโจทย์ผลิตบัณฑิตด้านอาจารย์ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ สกอ.ด้านการเรียนการสอนผู้สอนขาดทักษะในการสอน ด้านนักศึกษามีความกระตือรือร้นน้อยด้านการวัดผลและประเมินผลควรใช้ข้อสอบกลางด้านปัจจัยเกื้อหนุนห้องสมุดยังมีปัญหาด้านสืบค้น สำหรับปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยพบว่า คุณสมบัติของผู้สอนไม่ตรงตามคุณสมบัติที่สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษากำหนดและผู้สอนขาดทักษะในการสอน ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรทุกสองปีทั้งนี้เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

คำสำคัญ: 1. กระบวนทัศน์ 2. การจัดการศึกษา 3. ปัญหา อุปสรรค

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the paradigm involving the education management in six areas of the graduate school of Mahamakut Buddhist University, 2) to survey the problems, threats and constraints faced by the so-said education management and 3) to suggest the suitable guidelines for improvement of the education management in mention. It is qualitative research, with 22 informants, both monks and laypersons. The results of the research can be summarized as follows: The curriculum designed is found to be unable to produce graduation quality as needed, the lecturers' qualifications do not meet the specifications as

¹น.ธ.เอก, Ed.D., ประจําสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

required by the Office of the Higher Learners Commission, and the absence of teaching skills is also found on part of lecturers. Moreover, the leaguers are found be less in their attention to learn, and the areas of examination and assessment need the central exam papers assessment need to be used, and the supportive factor is found that the library is not good enough to facilitate teaching and learning activity. The problems, threats and constraints, are found to lie in the lecturers' qualifications and their teaching skills. The guidelines to improve the education management are suggested that the curriculum be revised and improved in every two years in order that it will be updated and keep pace with the changing world.

Keywords: 1.Paradigm 2.Education Management 3.problems threats and constraints.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สังคมโลกเข้าสู่สังคมสารสนเทศหรือสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ซึ่งเป็นสังคมที่มีความรู้ เป็นทรัพยากรที่มีค่า และเป็นปัจจัยโอกาสในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันได้แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นปัจจัยคุกคามทำให้เกิดการกีดกันทางการค้ารูปแบบใหม่ๆ เกิดขึ้น เช่นการประกาศข้อกำหนดขององค์การค้าโลกรอบอุรุกวัย ให้อุตสาหกรรมบริการซึ่งรวมถึงการศึกษาของทุกประเทศต้องเปิดเสรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ทำให้การแข่งขันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศเกิดขึ้นอย่างรุนแรงและกว้างขวาง การเปลี่ยนแปลงทางอุดมศึกษาทำให้เพิ่มการแข่งขันมากขึ้นเน้นความเป็นอุดมศึกษามหาชน แต่ในความเป็นจริง นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักศึกษาเป็นผู้มีปัญญาคิดเป็นแก้ปัญหาด้วยตัวเอง สามารถคิดวิเคราะห์ อย่างมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและเนื้อหาสาระ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์เป็นจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น เน้นความต้องการของผู้เรียนและสังคม

2. ปัญหาวิจัย

2.1 บัณฑิตวิทยาลัยมีกระบวนการทัศน์ในการจัดการศึกษาสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาใน 6 ประการหรือไม่อย่างไร

2.2 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดใน 6 ประการ อย่างไร

2.3 การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้เหมาะสมกับความเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ สอดคล้องกับท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของยุคโลกาภิวัตน์ควรมีรูปแบบหรือแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใน 6 ประการ อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาระบบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 6 ด้าน ในปัจจุบัน

3.2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 6 ด้าน

3.3 เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาระบบในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้เหมาะสมกับความเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 6 ด้าน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้รูปแบบกระบวนการพัฒนาระบบในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพซึ่งผ่านการตรวจสอบและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาระบบในการจัดการศึกษาของบัณฑิตวิทยาลัยได้อย่างเป็นรูปธรรม

4.2 นำผลงานวิจัยไปเสนอผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อเป็นแนวทางหรือกำหนดเป็นนโยบายในการบริหารบัณฑิตวิทยาลัยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

4.3 นำผลการวิจัยเผยแพร่สู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนบทความวิจัยลงในวารสารของสถาบันวิจัยญาณสังวรและนำผลการวิจัยเสนอในการประชุมทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกคณะผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลที่หลากหลาย และสะท้อนสภาพความเป็นจริงที่สลับซับซ้อนของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในขอบเขตการศึกษารั้งนี้ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้บริหารบัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 5 รูป/คน และผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 4 รูป/คน ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 9 รูป/คน เก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จากคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 5 รูป/คน และนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัยจำนวน 8 รูป/คน ด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 13 รูป/คนซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 เกณฑ์ ถือว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเมื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนี้หมดแล้วจึงได้นำมาดำเนินการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์เชิงอุปนัย (Inductive Analysis) ด้วยการอ่านจับใจความแล้วจำแนกออกเป็นประเด็นตามปัญหาวิจัยที่กำหนดไว้แล้วนำมารวมกันที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อนำมาสรุปเป็นแนวความคิดพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการจัดการศึกษาของบัณฑิตศึกษา วิเคราะห์กิจกรรม (Activity Analysis) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาระบบในการจัดการศึกษาโดยยึดกิจกรรมการใช้สื่อต่างๆ และ

วิธีการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งมีทั้งบรรพชิตและฆราวาส วิเคราะห์เชิงวัฒนธรรม (Cultural Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ กติกา หลักการ วิธีการ และวินัย ข้อวัตรปฏิบัติรวมทั้งวัฒนธรรมในกระบวนการจัดการศึกษาของบัณฑิตศึกษาซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่อยู่ในกำกับของรัฐ

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัย พบว่าได้กระบวนการขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษามี 6 ด้านในปัจจุบัน คือ

1) ด้านหลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่ออกแบบมาแล้วไม่ตอบโจทย์ในการผลิตบัณฑิตที่เป็นสากลและไร้ความสามารถในการพัฒนาประเทศ ไม่ส่งเสริมองค์ความรู้ในสาขาที่กำหนดไว้

2) ด้านอาจารย์ พบว่ามีปัญหาตามเกณฑ์ที่ สกอ.กำหนดไว้คือจะต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คน แต่ทางหลักสูตรมีอาจารย์ไม่ครบและหายากมากจึงทำให้บทบาทที่เป็นอยู่ก็ต้องปิดตัวลงทำให้มีข้อจำกัดในการสอนและทางอาจารย์ก็ต้องมีงานวิจัยรองรับเป็นที่ปรึกษาหรือบางท่านมีงานวิจัยแต่ขาดคุณภาพนอกจากนี้ยังมีปัญหาในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและยังขาดงบประมาณไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนและยังขาดผู้เชี่ยวชาญมาทำหน้าที่จึงทำให้เกิดปัญหาขาดอาจารย์ที่มีคุณภาพ

3) ด้านการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนบางท่านจบตรงสายแต่ขาดทักษะในการสอนและมีพื้นฐานสูงทำให้เกิดความขัดแย้งกับนักศึกษาอีกประเด็นหนึ่งของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยยังไม่มีอิสระในการจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษา

4) ด้านนักศึกษา พบว่าในภาคปศุศศึกษามีจำนวนน้อยแต่สนใจในการเรียนสูงและกระตือรือร้นในการเรียนซึ่งเป็นนักศึกษาที่มีงานทำแล้วแต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาให้กับการศึกษาและการวิจัยแต่มุ่งหวังปริญญามากกว่าความรู้เพราะมีอาชีพเป็นหลักอยู่แล้วจึงขาดทักษะในด้านพุทธและปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก

5) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าการประเมินผลบางครั้งอิงเกณฑ์บางครั้งอิงกลุ่มนักศึกษาที่ได้คะแนนไม่สูงที่จะอิงกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาให้นักศึกษาผ่านจึงทำให้มาตรฐานการสอบตามหลักสูตรและการประเมินผลมีปัญหาตลอดมา

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่าอาคารสถานที่บรรยายการใช้สอยทัศนอุปกรณ์ไม่ค่อยมีปัญหาส่วนด้านงบประมาณยังมีจำกัดและไม่เพียงพอ เช่น ห้องสมุดยังมีปัญหาอยู่บ้างในการสืบค้นข้อมูลเพราะขาดเจ้าหน้าที่ประจำในช่วงเสาร์-อาทิตย์

6.2 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีองค์ประกอบ 6 ด้านในปัจจุบัน ดังนี้

1) ด้านหลักสูตร พบว่ามีอาจารย์ใหม่ครบตามเงื่อนไขที่กำหนดของ สกอ. บางท่านไม่มีงานวิจัยรองรับทำให้หลักสูตรไม่มีความสมบูรณ์และการแก้ไขหลักสูตรต้องรอให้ครบ 5 ปี ทำให้หลักสูตรมีความทันสมัยขึ้น

2) ด้านอาจารย์ พบว่าบางท่านไม่ค่อยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ บางคนไม่มีความสามารถทำ มคอ. ด้วยตนเองและมีการประชุมบ่อยมากทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายใน

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามีข้อบ่งชี้ว่าต้องได้อาจารย์ที่จบใหม่ตรงสายอย่างน้อย 3 ท่าน แต่ก็ไม่สามารถทำได้จึงได้อาจารย์ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 อาจารย์ที่จบใหม่ๆ มักจะขาดประสบการณ์ในการสอนและเกิดความขัดแย้งกับอาจารย์อาวุโสได้ ประเภทที่ 2 ได้อาจารย์ที่จบตรงแต่เกษียณมาแล้วไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับบัณฑิตศึกษามาก่อนและประเด็นสำคัญ คือ ไม่มีงานวิจัยจึงเกิดปัญหาตลอดมา

4) ด้านนักศึกษา พบว่าบางครั้งกระบวนการสอบเข้าไม่เข้มงวดจึงได้นักศึกษาที่มีความแตกต่างกันทำให้ให้นักศึกษาไม่สามารถรับความรู้ได้เท่ากันซึ่งถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคที่นักศึกษาไม่ยอมทำงานวิจัยด้วยตนเอง

5) ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่าวิชาเอกหรือวิชาบังคับน่าจะมีข้อสอบกลางจะทำให้ นักศึกษามีมาตรฐานใกล้เคียงกันและควรมีอาจารย์ที่สอนวิชาพื้นฐานกับวิชาบังคับเพื่อให้วิชาเอกแต่ละสาขาได้รับความรู้การถ่ายทอดให้นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกันก็จะช่วยให้การวัดผลและประเมินผลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่านักศึกษาต้องมีเกณฑ์กติกาและข้อปฏิบัติในการที่จะช่วยดูแลในเรื่องปัจจัยเกื้อหนุน เช่น การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้า ใช้ลิฟต์ ใช้ห้องเรียน ดูแลเรื่องโต๊ะเก้าอี้อุปกรณ์ต่างๆ และอาจารย์ควรมีบทลงโทษนักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตาม

6.3 ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เหมาะสมกับความเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์สำหรับผู้เรียนใน 6 ด้านในปัจจุบัน คือ

1) ด้านหลักสูตร พบว่าต้องมีการจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลาอย่างน้อย 2 ปี ต่อครั้งไม่ควรทำ 5 ปี ต่อครั้งและควรกำหนดอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ครบตามเกณฑ์ของ สกอ. และ สมศ.กำหนดเป็นการประกันคุณภาพก็จะทำให้หลักสูตรมีความเข้มแข็งและอาจารย์ต้องมานั่ง Full Time พร้อมทั้งลงเวลาเพื่อเป็นการยืนยันว่าอาจารย์มานั่งเต็มเวลาจริงๆ และทำภารกิจในหน้าที่ของอาจารย์แต่ละหลักสูตรให้สมบูรณ์

2) ด้านอาจารย์ พบว่าปัญหาของอาจารย์คือ จบไม่ตรงสายและไม่ทำวิจัยแต่มหาวิทยาลัยก็สามารถเลือกสรรอาจารย์ได้เพราะมีค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานแต่ก็มีปัญหาสำหรับอาจารย์ที่ไม่มีงานวิจัย

3) ด้านกระบวนการเรียนการสอนพบว่าอาจารย์ต้องสอนตามแผนการสอนและเป็นไปตามเกณฑ์ที่ มคอ. กำหนดไว้และต้องมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้นักศึกษาเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

4) ด้านนักศึกษาพบว่าควรมีกระบวนการคัดสรรนักศึกษาให้ได้มาตรฐานและควรเน้นเรื่องบุคลิกภาพคือทัศนคติต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยสงฆ์ ปัญหาอีกอย่างก็คือ นักศึกษามีทิวามานะมากจึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการหรือรูปแบบในแต่ละประเด็นในการทำวิจัยให้มีความหลากหลายในทุกๆ ปี

5) ด้านการวัดผลและการประเมินผลพบว่า ควรมีข้อสอบกลางในวิชาที่เป็นภาคบังคับและพื้นฐานควรมีการสอบทั้งงานวิจัยที่เป็นเล่มและสอบในเนื้อหาของงานวิจัยที่จะทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในงานวิจัยดีขึ้น

6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่านักศึกษาต้องมีกฎเกณฑ์กติกาและข้อปฏิบัติในการที่จะช่วยดูแลในเรื่องปัจจัยเกื้อหนุน เช่น การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้า ใช้ลิฟต์ ใช้ห้องเรียนดูแลเรื่องโต๊ะเก้าอี้อุปกรณ์ต่างๆ และอาจารย์ควรมีบทลงโทษนักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตาม

7. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย สามารถสรุปได้ว่า

7.1 กระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตศึกษา ด้านหลักสูตรออกแบบมาแล้วไม่ตอบโจทย์ในการผลิตบัณฑิตที่เป็นสากล ด้านอาจารย์มีปัญหาตามเกณฑ์ที่ สกอ.กำหนดไว้จะต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คน แต่ทางหลักสูตรมีอาจารย์ไม่ครบและหายากด้วยองค์ประกอบหลายอย่างจึงจำเป็นต้องปิดตัวลงทำให้เกิดปัญหาขาดอาจารย์ที่มีคุณภาพ ด้านการเรียนการสอนผู้สอนบางท่านจบตรงสายแต่ขาดทักษะในการสอนและมีทัศนคติสูงทำให้เกิดความขัดแย้งกับนักศึกษา ด้านนักศึกษาในภาคปกติมีจำนวนน้อยแต่สนใจการเรียนสูงและกระตือรือร้นในการเรียนแต่ก็ไม่ค่อยมีเวลาให้กับการเรียนและการวิจัย ด้านการวัดผลและประเมินผลบางครั้งอิงเกณฑ์บางครั้งอิงกลุ่มไม่นิ่งจึงทำให้มาตรฐานการสอบตามหลักสูตรและการประเมินผลมีปัญหาตลอดมาส่วนปัจจัยเกื้อหนุนมีปัญหาส่วนด้านงบประมาณยังมีจำกัดและไม่เพียงพอ เช่น ห้องสมุดยังมีปัญหาการสืบค้นข้อมูลเพราะขาดเจ้าหน้าที่ประจำในช่วงเสาร์-อาทิตย์

7.2 ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ด้านหลักสูตรมีอาจารย์ไม่ครบตามเงื่อนไขที่กำหนดของ สกอ.แต่มีบางท่านไม่มีงานวิจัยรองรับทำให้หลักสูตรไม่มีความสมบูรณ์และการแก้ไขหลักสูตรต้องรอให้ครบ 5 ปี ทำให้หลักสูตรไม่มีความทันสมัย ด้านอาจารย์บางท่านไม่ค่อยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ บางคนไม่มีความสามารถทำ มคอ.ด้วยตนเองและมีการประชุมบ่อยมากทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายใน ด้านกระบวนการเรียนการสอน มีข้อบังคับว่าต้องได้อาจารย์ที่จบตรงสายอย่างน้อย 3 ท่าน แต่ก็ไม่สามารถทำได้จึงได้อาจารย์ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 อาจารย์ที่จบใหม่ๆ มักจะขาดประสบการณ์ในการสอนและเกิดความขัดแย้งกับอาจารย์อาวุโสได้ ประเภทที่ 2 ได้อาจารย์ที่จบตรงแต่เกษียณมาแล้วไม่มีประสบการณ์ในการสอนระดับบัณฑิตศึกษามาก่อนและประเด็นสำคัญคือ ไม่มีงานวิจัยจึงเกิดปัญหาตลอดมา ด้านนักศึกษากระบวนการสอบเข้ามาไม่เข้มงวดจึงได้นักศึกษาที่มีความแตกต่างจึงไม่สามารถรับความรู้ได้เท่ากันเป็นปัญหาและอุปสรรคในการทำงานวิจัยด้วยตนเอง ด้านการวัดผลและการประเมินผลวิชาเอกหรือวิชาบังคับน่าจะมีข้อสอบกลางจะทำให้ นักศึกษามีมาตรฐานใกล้เคียงกันและควรมีอาจารย์ที่สอนวิชาพื้นฐานกับวิชาบังคับเพื่อให้วิชาเอกแต่ละสาขาได้การถ่ายทอดให้นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกันก็ทำให้การวัดผลและประเมินผลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้านปัจจัยเกื้อหนุนนักศึกษาต้องมีเกณฑ์กติกาและข้อปฏิบัติในการที่จะช่วยดูแลในเรื่องปัจจัยเกื้อหนุนและอาจารย์ควรมีบทลงโทษนักศึกษาที่ไม่ปฏิบัติตาม

7.3 กระบวนทัศน์การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้เหมาะสมกับความเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ด้านหลักสูตรต้องมีการจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรตลอดเวลาอย่างน้อย 2 ปีต่อครั้งไม่ควรทำ 5 ปี ต่อครั้งควรกำหนดอาจารย์ประจำหลักสูตรให้ครบตามเกณฑ์ของ สกอ. และ สมศ.การประกันคุณภาพทำให้หลักสูตรมีความเข้มแข็งและอาจารย์ต้องมานั่ง Full Time พร้อมทั้งลงเวลาเพื่อเป็นการยืนยันว่าอาจารย์มานั่งเต็มเวลาจริงๆ

และทำภารกิจในหน้าที่ของอาจารย์แต่ละหลักสูตรให้สมบูรณ์ ด้านอาจารย์ จบไม่ตรงสายและไม่ทำงานวิจัยแต่มหาวิทยาลัยก็สามารถเลือกสรรอาจารย์ได้เพราะมีค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานแต่ก็มีปัญหาสำหรับอาจารย์ที่ไม่มีงานวิจัย ด้านกระบวนการเรียนการสอนอาจารย์ต้องสอนตามแผนการสอนและเป็นไปตามเกณฑ์ที่ มคอ. กำหนดไว้และต้องมีเทคนิคและวิธีการสอนที่เหมาะสมทันสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้นักศึกษาเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น ด้านนักศึกษาควรมีกระบวนการคัดสรรนักศึกษาให้ได้มาตรฐานและควรเน้นเรื่องบุคลิกภาพคือทัศนคติต่อการเรียนในมหาวิทยาลัยสูง ด้านการวัดผลและการประเมินผลควรมีข้อสอบกลางในวิชาที่เป็นภาคบังคับและพื้นฐานควรมีการสอบทั้งงานวิจัยที่เป็นเล่มและสอบในเนื้อหาของงานวิจัย ด้านปัจจัยเกื้อหนุนนักศึกษาต้องมีกฎเกณฑ์กติกาและข้อปฏิบัติในการที่จะช่วยดูแลในเรื่องปัจจัยเกื้อหนุน

8. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องนี้มีข้อค้นพบ (Fact Findings) ที่เป็นวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ผู้วิจัยจึงนำมาอภิปรายผลโดยการอ้างทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนหรือคัดค้าน ดังต่อไปนี้

8.1 ผลการวิจัย พบว่ากระบวนการพัฒนาในการจัดการศึกษาทั้ง 6 ด้านในปัจจุบัน คือ ด้านหลักสูตรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยยังไม่ตอบโจทย์ในการผลิตบัณฑิตและเป็นหลักสูตรที่ยังไม่ทันสมัยต้องรอให้ถึง 5 ปี จึงจะมีการปรับปรุงแก้ไข และด้านอาจารย์ พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีไม่เพียงพอและไม่ตรงกับ สกอ. กำหนดไว้ ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า การวัดผลและประเมินผลบางครั้งอิงเกณฑ์บางครั้งอิงกลุ่มทำให้ไม่ได้มาตรฐานการสอนเป็นไปตามหลักสูตรที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าหลักสูตรไม่ได้มีการปรับปรุงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้และอาจารย์ที่สอนมีไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพราะถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่ประกอบด้วยความเมตตากรุณาและสงสารแม้แต่ในการวัดและประเมินผลที่อาศัยความเมตตาของพระภิกษุ ในทางที่จริงอยากให้ลูกศิษย์ได้ผ่านร่วมมหาวิทยาลัยเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ชมพันธ์ ญะยธยา วิชัย วงใหญ่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และทิสนา แคมมณี ที่ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรหมายถึง เอกสารที่จัดเป็นรูปเล่มเป็นระบบรายวิชาที่ผู้เรียนต้องเรียนและเป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยมีโครงสร้างพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) วัตถุประสงค์ 2) เนื้อหาวิชา 3) วิธีการสอน และ 4) การประเมินผล ดังนั้นหลักสูตรจึงมีทฤษฎีหลักการและการนำไปจัดการเรียนการสอนความที่มุ่งหวังไว้และการจัดการศึกษามีปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น อาจารย์ นักศึกษา วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการในการจัดการเรียนการสอน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสำเร็จทางการสำเร็จทางการศึกษาและคุณภาพบัณฑิตเป็นต้น นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ ภัทรา นิคมานนท์ และ คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า การวัดและประเมินผลต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ดังนี้ หลักเกณฑ์ รูปแบบ และวิธีการประเมินผลที่ชัดเจนมีผู้รับผิดชอบมีข้อสอบและการจัดสอบ เป็นต้น

8.2 ผลการวิจัย พบว่าปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านอาจารย์ไม่ค่อยพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ บางท่านไม่มีความสามารถที่จะทำ มคอ. ได้ด้วยตนเองและมีการประชุมบ่อยมากทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในส่วนด้านกระบวนการเรียนการสอนมักได้อาจารย์ 2 ประเภท คือ ประเภทที่ 1 อาจารย์ที่จบมาใหม่ๆ ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน ประเภทที่ 2 ได้อาจารย์ที่จบตรงแต่เกษียณ

มาแล้วก็ไม่มีประสิทธิภาพในการสอนระดับบัณฑิตศึกษาและที่สำคัญไม่มีงานวิจัยทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าอาจารย์บางท่านขาดองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น อาจารย์ที่เป็นข้าราชการมาคุมหลักสูตรไม่ได้ตามที่ สกอ. กำหนด ส่วนอาจารย์ที่ปลดเกษียณมาอยู่เป็นอาจารย์ประจำไม่มีประสิทธิภาพในการสอนทำให้ผลการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาเอกไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์จึงก่อให้เกิดผลเสียทั้งนักศึกษาและมหาวิทยาลัยทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจากรุวรรณ ประทุมศรี ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับสาขาวิชาการบริหารการศึกษาและระดับปริญญาโทบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน ไม่มีมหาวิทยาลัยใดที่มีคุณภาพตามดัชนีชี้วัดทั้ง 6 ด้านโดยเฉพาะด้านอาจารย์ประจำสาขาวิชาไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยไม่จบการศึกษาบริหารการศึกษาละอาจารย์ไม่มีเวลาในการทำวิจัยเนื่องจากมีภาระงานสอนเป็นจำนวนมากนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ไชยา ภวะบุตร ทำวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่าจำนวนอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานยังไม่เหมาะสมและศักยภาพด้านความรู้ความสามารถของอาจารย์และพบว่าจำนวนอาจารย์ที่มีคุณภาพได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ สกอ. มีจำนวนจำกัดโดยเฉพาะปริญญาเอกและมีปริมาณงานด้านวิชาการและความรับผิดชอบแต่การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

3) ผลการวิจัย กระบวนทัศน์การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เหมาะสมกับความเป็นมหาวิทยาลัยสูงของผู้เรียน 6 องค์ประกอบ คือ ด้านหลักสูตร พบว่าต้องมีการจัดทำหลักสูตรและมีการปรับปรุงอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี ไม่ควรรอให้ถึง 5 ปี เพราะจะทำให้บางสาขาดกประเด็นตกยุคทำให้การเรียนการสอนไม่ทันสมัยทางออกเพื่อให้เป็นเครื่องยืนยันและต้องทำภารกิจของอาจารย์ในหลักสูตรให้สมบูรณ์เพื่อให้หลักสูตรเข้มแข็งจึงควรมาตรงเวลาเข้าออกอย่างเป็นระบบและอาจารย์ไม่มานั่ง (Full Time) และไม่ทำภารกิจของอาจารย์ในแต่ละหลักสูตรให้สมบูรณ์จึงต้องมีการลงเวลาและมีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรนั้นๆ ส่วนด้านอาจารย์ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ เป็นผู้ที่ไม่ตรงสายงานไม่สัมพันธ์กับสาขาวิชาและไม่มีผลงานวิจัย ปัญหานี้แก้ได้ยากแต่เป็นเพราะไม่มีการลงทุนให้ทำวิจัยเท่าที่ควรเมื่อไม่มีการให้ทุนวิจัยอาจารย์ก็สามารถหาทุนวิจัยได้โดยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนที่เป็น เช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าหลักสูตรของมหาวิทยาลัยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาให้เหมาะสมขึ้นบางหลักสูตรแม้ว่าจะถึง 5 ปี แต่ก็ยังไม่มีการปรับปรุงพัฒนาจึงเป็นเหตุให้หลักสูตรมีความล้าช้าไม่ทันสมัยและไม่ดึงดูดนักศึกษาที่จะมาศึกษาต่อ ส่วนอาจารย์ปัญหาคือ ไม่ตรงตามสายวิชาและไม่ค่อยทำวิจัยซึ่งเราสามารถที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการเลือกสรรบุคคลที่เหมาะสมและมีผลงานวิจัยซึ่งจะช่วยให้อาจารย์ควบคุมดูแลหลักสูตรและเป็นที่ปรึกษาในการทำวิจัยในระดับปริญญาเอกได้ทั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไชยา ภวะบุตร ได้ทำวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่าได้หลักสูตรเน้นหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบันเป็นหลักสูตรกลางและหลักสูตรที่เปิดสอนจำกัดไม่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ส่วนคณาจารย์ พบว่าจำนวนอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานยังไม่เหมาะสมและจำนวนอาจารย์ที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐาน สกอ. มีจำนวนจำกัดโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก

9. ข้อเสนอแนะ

จากที่ได้สรุปผลการวิจัยและนำมาอภิปรายผลตามหลักวิชาการและผู้วิจัยสามารถนำมาเสนอแนะเป็น 3 ระดับ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนของบัณฑิตวิทยาลัยประสบปัญหาในด้านการพัฒนาหลักสูตรและคุณภาพของคณาจารย์จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้ผู้บริหารกำหนดเป็นแผนงานหรือหลักการให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกหลักสูตรภายใน 2 ปี เพื่อให้ทันกับสถานการณ์ของโลกโดยจัดสรรงบประมาณอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ผู้รับผิดชอบแล้วให้รายงานผลการดำเนินงานทุกๆ ปี

9.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ประจำหลักสูตรขาดประสบการณ์เทคนิคในการสอนและขาดผลงานวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้คณาจารย์มีการปรับปรุง และพัฒนาศักยภาพของตนเองที่มีอยู่เพื่อทำหน้าที่ในการสอนและทำวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรทำวิจัยเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารการศึกษา
- 2) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับด้านการพัฒนาหลักสูตร

10. บรรณานุกรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *ทบวงมหาวิทยาลัย*.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543.

อมรวิทย์ นาคกรรพ. (2543). *แนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาไทยคุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทัศน์*
การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

11. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากหลายฝ่าย อาทิ. เช่น บัณฑิตวิทยาลัยและได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากทบวงมหาวิทยาลัย ขอขอบคุณพระเทพวิสุทธิกวี ดร.พระเมธา วัณนารส ผศ.ดร.พระมหาบุญศรี ญาณวฑฺฒโน ผศ.ดร.และเจริญพรขอบคุณ รศ.(พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิกผศ.ดร.สุวิญ รักษ์สัตย์ รศ.สุเชาว์ พลอยชุม ดร.เสนห์ เดชวงศ์ และ รศ.ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย ที่ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งจึงขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้